

Οι συντροφίες στα Αμπελάκια

Το κόκκινο νήμα που ύφανε τον πρώτο συνεταιρισμό στον κόσμο και ένα οικονομικό θαύμα

ypaithros.gr · 25.10.2016, 16:09

Αμπελάκια. Ένα χωριό που κατάφερε με ευρηματικότητα και σκληρή δουλειά να δημιουργήσει ένα απίστευτο για την εποχή εμπόριο, να ιδρύσει τον πρώτο αγροτικό συνεταιρισμό στον κόσμο και να συνδέσει τις κοινωνικές τάξεις με μοναδικό πνεύμα αλληλεγγύης και κοινωνικής δικαιοσύνης.

Στους ταραχώδεις καιρούς που διανύουμε, καλό είναι να ανατρέξουμε σε ανθρώπινες συντροφίες που όχι μόνο δεν υποτάχθηκαν στον ξένο ζυγό, αλλά που προσπάθησαν με επαναστατικές πρακτικές να αυξήσουν τις αντιστάσεις τους, να ενδυναμώσουν τους αρμούς μεταξύ τους και να στροβιλίσουν ξανά τη λαχτάρα τους για ζωή, ευημερία και πρόοδο...

Στη βόρεια πλαγιά του Κισσάβου, στη δεξιά πλευρά των Τεμπών, βρίσκεται το στολίδι της Θεσσαλίας, τα Αμπελάκια. Η λάμψη τους έφτασε κάποτε μέχρι τις μεγαλύτερες ευρωπαϊκές πρωτεύουσες. Οι Αμπελακιώτες ίδρυσαν, οργάνωσαν και λειτούργησαν τον πρώτο αγροτικό συνεταιρισμό παγκοσμίως! Και μάλιστα, κατόρθωσαν να παντρέψουν με αριστοτεχνικό τρόπο τα συμφέροντα της εργασίας και του κεφαλαίου. Πότε; Το 1778, την εποχή της τουρκοκρατίας.

Ο κόκκινος χρυσός

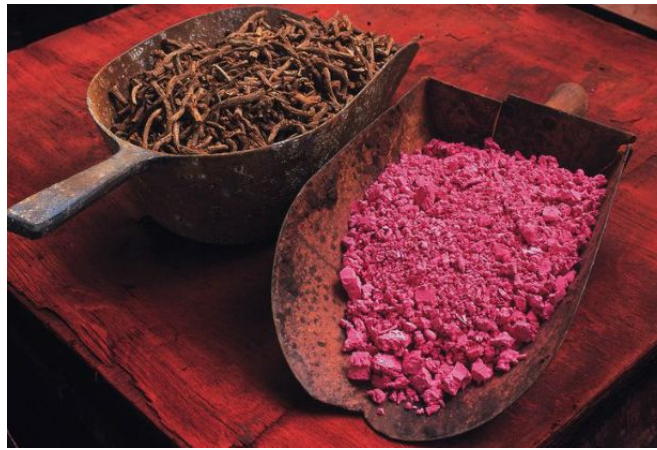
Στο θεσσαλικό αυτό χωριό, οι κάτοικοι ασχολούνταν ανέκαθεν με την κτηνοτροφία και την αμπελοργία.

Την ονομασία τους, τα Αμπελάκια την οφείλουν στα μικρά αμπέλια της περιοχής, και όπως αναγράφεται στο μητρώο αμπελιών του 1899, καλλιεργούνταν τότε 1.100 στρέμματα, που ανήκαν σε 700 ιδιοκτήτες.

Κάπου προς τα τέλη του 17ου αιώνα, άρχισαν να καταπιάνονται με την παραγωγή και το βάψιμο βαμβακονημάτων. Και η αιτία ήταν ένα... χόρτο.

Το εξαιρετικής ποιότητας ερυθρόδανο, ή ριζάρι, που έφεραν από τη Μικρά Ασία και μπορούσε να καλλιεργηθεί στην περιοχή. Μόλις συνειδητοποιήσαν ότι είχαν τον «Κόκκινο Χρυσό» στα χέρια τους, δηλαδή, πως τα βαμβακονήματα που έγνεθαι, βαμμένα με την κόκκινη βαφή που έβγαζαν από το ριζάρι, δεν ήταν απλά καλής ποιότητας, αλλά κορυφαία στην Ευρώπη, αφιέρωσαν όλες τους τις δυνάμεις στην παραγωγή τους. Οι τοπικές οικοτεχνίες πολλαπλασιάστηκαν και εξειδικεύτηκαν μέχρι που αυτή έγινε η κύρια απασχόληση του χωριού. Έγνεθαι το βαμβάκι στη ρόκα, στο αδράκτι και στην

τοικρίκα και μετά το έβαφαν με τη βοήθεια του ριζαριού. Βαμβάκι προμηθεύονταν κυρίως από την Κοιλιάδα των Τεμπών, όταν, όμως, οι παραγγελίες ήταν μεγάλες, αγόραζαν από τη Μακεδονία, τη Θεσσαλία, τη Μικρά Ασία.

Αναπτυξιακό θαύμα

Αλλά δεν έμειναν μόνο στην παραγωγή. Απλώθηκαν στις μεγάλες ευρωπαϊκές πόλεις, δημιούργησαν σχέσεις με Ευρωπαίους εμπόρους, συνεργάστηκαν με Ηπειρώτες εμπόρους, οι οποίοι τους έδειξαν τον δρόμο προς την Αυστρία και τη Γερμανία, κι έτσι σύντομα

κατάφεραν να δημιουργήσουν ένα εμπορικό δίκτυο και να διοχετεύσουν τα κόκκινα νήματα στις σημαντικότερες αγορές της κεντρικής Ευρώπης και στα Βαλκάνια, εντυπωσιάζοντας τους Ευρωπαίους με τη ζωηρότητα, τη στιλπνότητα του χρώματος και την προσεγμένη επεξεργασία του προϊόντος τους.

Γύρω στα 1750-1760 σχηματίστηκε η πρώτη συντροφιά (βιοτεχνία) οικογενειακής μορφής.

Μέσα σε λίγα χρόνια, λειτουργούσαν στα Αμπελάκια πέντε συνολικά συντροφίες, στις οποίες απασχολούνταν χίλιοι τεχνίτες περίπου, άνδρες και γυναίκες.

Ο συνεταιρισμός

Με τον καιρό, οι απαιτήσεις της παραγωγής αλλά και της εμπορίας μεγάλωσαν, και οι πέντε συντροφίες ένοιωσαν την ανάγκη να δημιουργήσουν έναν μεγαλύτερο φορέα. Κι έτσι έγινε.

Το 1778, όταν όλα τα 'σκιαζε η φοβέρα, στην ορεινή Θεσσαλία, στα Αμπελάκια, γεννήθηκε ο πρώτος αγροτικός συνεταιρισμός στην Ελλάδα -αλλά και παγκοσμίως, η «Κοινή Συντροφιά και Αδελφότητα των Αμπελακίων», με πρόεδρο τον Γεώργιο Μαύρο (Σβαρτς). Όλοι οι Αμπελακιώτες, άντρες, γυναίκες και παιδιά, παραγωγοί, εργάτες, τεχνίτες και έμποροι, ήταν μέτοχοι σ' αυτή την θαυμάσια συνεταιριστική επιχείρηση.

Οι γαιοκτήμονες συμμετείχαν με τα χωράφια τους, οι κεφαλαιούχοι με τα χρήματα τους, οι τεχνίτες και οι εργάτες με την εργασία τους. Η κατώτερη συνεταιριστική μερίδα ήταν 1.700 φράγκα, ενώ η μεγαλύτερη 6.800 φράγκα, για να αποφευχθεί η κυριαρχία των μεγάλων κεφαλαιούχων. Το 1780, ο συνεταιρισμός είχε 6.000 ενεργά μέλη, τα καθαρά κέρδη διανεμόνταν δίκαια και έτσι φτωχοί και πλούσιοι εργάζονταν και απολάμβαναν τους καρπούς της προσωπικής τους εργασίας.

Οι δουλειές πήγαιναν από το καλό στο καλύτερο. Τα Αμπελάκια έφτασαν να διατηρούν 17 υποκαταστήματα σε ευρωπαϊκές πόλεις. Όλοι οι πράκτορες, αντιπρόσωποι και υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών πρακτορείων ήταν Αμπελακιώτες και μέλη του Συνεταιρισμού. Το χωριό γνώρισε ανέλπιστα πλούτη, χτίστηκαν αρχοντικά αλλά και σχολεία, νοσοκομεία, δρόμοι.

Όμως τα όμορφα χωριά, όμορφα καίγονται. Όταν εμφανίστηκαν στη διεθνή αγορά τα συνθετικά νήματα, αλλά κυρίως όταν αναπτύχθηκε η βρετανική κλωστοϋφαντουργία, ο συνεταιρισμός έκλεισε οριστικά το 1812, και η όμορφη προσπάθεια πήρε τέλος, αφήνοντας όμως πίσω της όχι μόνο απτά υλικά και πολιτιστικά αποτελέσματα, αλλά και ένα μεγάλο δίδαγμα: Ενωμένοι και με πνεύμα δικαιοσύνης και αλληλεγγύης, οι απλοί άνθρωποι μπορούν να κάνουν θαύματα.